

Posudek na diplomní práci Josefa Ledviny:

České umění kolem roku 1980 z pohledu kulturní sociologie

Situace českého umění v době t.zv. normalizace je stále velmi přitažlivým námětem její teoretické a historické explikace, protože jde o období ve kterém se vytvořila v poměru sil " oficiální" a "neoficiální", alternativní kultury a v poměru nejméně tří generací výchozí struktura i pro období naší současnosti. Josef Ledvina si dobře uvědomuje, že kromě rozvíjení monografického studia díla jednotlivců nebo jednotlivých situací je třeba se zamýšlet právě nad celkem tohoto období, aby v rozlišení jeho gradientů bylo možné vysondovat i jeho specifičnost, která by měla být jeho odkazem a pramenem jeho hodnocení.

Ledvina k získání teoretického nadhledu mobilizuje sociologický přístup francouzského poststrukturalisty Pierra Bourdieu, který mu poskytuje "teoretickou oporu" v tom, že nabízí propracovaný pojmový model kulturní situace, kdy v polaritě heteronomie a autonomie probíhá životní zápas jejich aktérů o mocenskou hierarchii i v "sub-poli omezené produkce" kulturního "symbolického kapitálu". Myslím, že uvedení této metodologie je pro sledování průběhu kulturního procesu velmi vhodné, protože je dynamické a značně objektivní v tom, jak ukazuje aktiva a pasiva obou stran a umožňuje i základní polaritu rozčlenit do konkrétně hodnocených center sociální energie. Autor práce si přitom uvědomuje, že Bourdieu vycházel ze západní kapitalistické reality i když uvažoval i o působnosti " specifického politického kapitálu sovětského typu" a právě tyto úvahy respektuje, když nepoužívá Bourdieův model otrocky, ale inspirovaně.

Velká část práce je věnována panoramatu situace kolem roku 1980, kdy se problematika kulturní "normalizace" vyhrtila v souvislosti s aktivitami oficiálního Svazu českých výtvarných umělců, pořádajícího mamutí ideové výstavy a jakousi, ostatně krátkodechou, kritickou ofenzívu vůči představitelům neoavantgardní generace let šedesátých. Tady autor využívá dosavadní rešerše a sám dovede velmi výstižně vykreslit různé profily a "typy" jednotlivých svazových funkcionářů a jejich zájmů. Ledvina velmi dobře pochopil základní ambivalenci této situace, její kontraproduktivnost, faktický marasmus Svazu, ale neušetřil určité kritiky i druhou stranu, pro její určitou sebestřednost a vytváření staronových mýtů o roli pronásledovaného umělce.

V této zřetelně narýsované konfliktní polaritě však autora ještě víc zajímá osud tehdejší mladé generace nastupující v letech sedmdesátých. I tady vlastně vytváří určitou polaritu mezi mladými malíři vycházejícími ze škol a stojícími na životním rozcestí a mezi akčními umělci a konceptualisty, kteří vlastně sami vypadávali z tuzemského mocenského vzorce, protože do něho ani nemohli být nijak zapojeni. Je zajímavé, že právě oni, kteří často sami záhy ukončili svou uměleckou činnost, nejvíc přitahují pozornost našich dnešních studentů.

Ledvinova práce, i když nemůže jít do detailů, je výborným příspěvkem, přispívajícím k diferencovanému a přitom dostatečně celostnímu pohledu na české výtvarné dění kolem roku 1980. Plně ji doporučuji k obhajobě. Jedinou záhadou je pro mne jeho poslední osobní poznámka, kde se vyznává, že během psaní práce přilnul i k Adolfovi Zábranskému. Takový ekto-plasmatický vampyrismus bych nedoporučoval.

(Prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc.)

Praha, 7. 5. 2010